

Het ronde gebouw van Aeres
Hogeschool Wageningen verbindt

LEREN DOE JE NIET ALLEEN

NIEUWBOUW AERES HOGESCHOOL WAGENINGEN (STOAS)**Opdrachtgever**

Aeres Groep

Architect

BDG Architecten

Programmamanager

abtWassenaar

Installaties

Huygen

Constructie

Pieters Bouwtechniek

Aannemer

Bouwbedrijf Van de Ven

E en W

Alferink

Interieur

Edith Winkler

Conceptontwikkelaar

BDG i.s.m. Kim van der

Leest

Akoestiek

Cauberg Huygen

BVO4.000 m²**Bouwkosten**

€ 6,1 mio excl. btw

Ingebruikname

Mei 2013

KENMERKEN

Het ontwerp van de Aeres Hogeschool in Wageningen is gebaseerd op de onderwijsfilosofie van de school, waarin ecologisch intelligent handelen voorop staat. Leren en ontwikkelen, relaties tussen mens en natuur, ecosystemen en duurzaamheid vormen de basis voor de opleidingen. Dat resulteerde in een verbindend en niet-hiërarchisch gebouw waarin de studenten en docenten de seizoenen kunnen voelen en de geluiden van buiten kunnen horen.

Aeres Hogeschool Wageningen, voorheen de Stoas Vilentum Hogeschool, is een unieke kennisinstelling. De Hogeschool biedt hbo-opleidingen, onderzoek en diensten die gericht zijn op duurzaam leren en ontwikkelen in de groene sector. Nadat het onderwijs eerder in Dronten en Den Bosch werd aangeboden, koos het bestuur voor de campus in Wageningen vanwege het groene domein en de life science opleidingen in Wageningen. In die zoektocht naar een uitdagende leeromgeving vroeg de directie zich af of er nog wel een fysiek gebouw nodig was. Onderwijs wordt immers steeds meer digitaal georganiseerd en de studenten komen uit heel

Nederland en het buitenland. Maar de gedachte dat onderwijs dan een soort virtueel netwerk zou worden, terwijl het juist de bedoeling is om de ontmoeting tussen mensen te faciliteren bracht het inzicht om toch voor een nieuw fysiek gebouw te gaan. En toen de prachtige locatie aan de Mansholtlaan in Wageningen beschikbaar bleek te zijn was de keuze snel gemaakt. De rest is geschiedenis.

RONDE VORM

De onderwijsvisie van Aeres Hogeschool Wageningen is gebaseerd op het sociaal-constructivistisch gedachtegoed; je leert wel zelf, maar zonder andere mensen en omgeving is het leren erg beperkt. Het handelen van de mens wordt bepaald door het concept van ecologische intelligentie. Je moet weten in welk ecosysteem je je beweegt, als persoon of als organisatie. Hoe beïnvloed jij je omgeving en hoe word je door de omgeving beïnvloed? Wanneer je tot dat inzicht komt kun je duurzaam leren van die omgeving gebruik te maken. Informatie vind je overal, maar het verwerken ervan wordt versterkt als je dat samen met anderen doet. Mede om die reden verblijven studenten van Aeres Hogeschool Wageningen de helft van hun tijd op stageplekken; door in de context te werken krijgt het leren betekenis. Dat gedachtegoed vormde de basis van waaruit over het ontwerp van het toekomstig gebouw werd nagedacht; als een omgeving waarin kennis gedeeld en ontwikkeld kan worden. Zo begonnen directie en team te werken met noties als duurzaam, verbindend, a-lineair, de seizoenen voelen, geluiden van buiten, licht en open en zichtbare techniek. Duidelijk was dat het een responsief gebouw moest worden, dat als vanzelfsprekend op het onderwijs zou aansluiten. In werksessies met BDG Architecten ontstond de ronde vorm als uitdrukking van het onderwijs vanzelf. De meest duurzame vorm is de bol, maar dat is lastig bouwen. De cilinder is als afgeleide ook een krachtige vorm

met een mooie expressie. Ook is de cilinder niet-hiërarchisch: iedere verdieping heeft in essentie dezelfde vorm en hetzelfde uitzicht. De ruimten op de verdiepingen moeten aan verschillende vragen kunnen voldoen en kennen een grote diversiteit. Ook is de verhouding van het vloeroppervlak in relatie tot het geveleppervlak gunstig waardoor het energieverlies via de gevels minimaal is. BDG Architecten ontwierp een licht, ruim en gastvrij gebouw. Het ronde gebouw bestaat uit een begane grond met twee verdiepingen, waarbij de grote ruimte met schuinlopende trappen de kern vormt. De installaties zijn zichtbaar en op een slimme wijze geïntegreerd, waarmee het gebouw energiezuinig en duurzaam is. De constructie zorgt voor maximale vrijheid in het gebouw. De open structuur nodigt uit tot interactie tussen docenten en studenten.

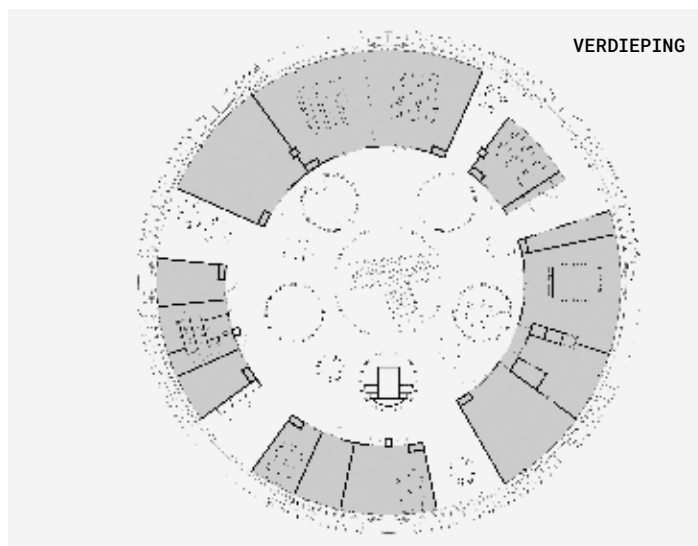
"OVERAL IN HET GEBOUW IS ER UITZICHT,
MAAR GEEN KLASSIEKE ORIËNTATIEPUNTEN
ZOALS GANGEN EN LOKALEN"

GROENE TERP

Architectuur en landschap zijn met elkaar verweven doordat het schoolgebouw op een 'groene terp' is geplaatst. Het ligt iets verhoogd op het campusterrein, omgeven door hellingen van gras. Voor het exterieur en op de vloeren is gekozen voor het motief van een 'mycorrhiza': een symbiose tussen schimmels en plantenwortels met een draderige structuur. De mycorrhiza staat symbool voor de intelligente verbindingen binnen een synergie. Want geheel in lijn met de onderwijsvisie, benadrukt het ontwerp dat 'alles met alles samenhangt en alleen in samenhang begrepen kan worden'. Ook in de inrichting is aangesloten bij de ecologische uitgangspunten. Overal in het gebouw is er uitzicht, maar geen klassieke oriëntatiepunten zoals gangen en lokalen. Vanuit elke activiteit zijn er nieuwe oriëntatiepunten die zowel binnen als buiten het gebouw liggen. Zelfs de details in het gebouw doen mee; in de gietvloeren en ook aan de gevel komt de natuur terug door patronen van bodemschimmel. Dat herinnert de studenten eraan dat zonder die schimmel bomen niet kunnen leven. En dat zonder bomen de mens geen zuurstof heeft. De groene pilaren die overal in het gebouw te vinden zijn, zien eruit als stengels van een plant. Ze symboliseren de kracht van het gebouw en de natuur.

DENKEN OVER EXPLOITATIE

Oikos betekent huishouding en in de huishouding is ook alles met elkaar verbonden. De school wilde verschillende ruimten voor verschillende activiteiten. In dat proces ontstond de vraag of er eigenlijk nog wel opslagruimte nodig was. Iedereen werkt met eigen laptop en met *Follow Me printing*; dat is een facilitaire kaart, waar gebruikers van alles mee kunnen doen. Het levert ontmoetingen op, maar het is ook duurzaam in gebruik; als je je print niet ophaalt verdwijnt de opdracht. In het nieuwe gebouw is alles digitaal beschikbaar dus zie je er ook geen winkel met readers. Tien ruimten hebben

wikiwanden, wat een nieuwe dimensie aan het digitaal leren geeft. Een rond gebouw stelt ook vragen over het klimaat; de opdrachtgever koos voor duurzaamheidsmaatregelen, die meteen effect hebben, zoals een WKO-installatie, waardoor geen verwarmingselementen nodig zijn. Het gebouw heeft een gemiddelde temperatuur tussen de 18 en 23 graden, met balansventilatie in grote en kleine ruimten. Daarnaast is de akoestiek erg goed, door een systeem van geluiddempende plafonds en akoestische elementen in de wanden. De ramen kunnen open, omdat dat voor het contact met de buitenwereld van belang is. Alle meubilair moet door één persoon tilbaar, schakelbaar en verrolbaar zijn, omdat ruimten voor meerdere doeleinden gebruikt kunnen worden. Dat hoort ook bij een duurzame omgeving.

NEST- EN GROTRUIMTES

Het gebouw is opgedeeld uit nesten, grotten en grote open ruimten die afhankelijk van de behoefte van vorm verschieten. Het is ecologisch intelligent ingericht, want elk onderdeel past binnen een grotere visie. Daarom voelt het gebouw ook als een huis, waarin het goed toeven is. Het nest is in feite een heel rationele ruimte: een vogel maakt zijn nest uiterst functioneel, elk voorjaar opnieuw. Daartegenover staat de non-rationele grot, waarin de bewoners zich voegen naar de al bestaande ruimte en hun plek daarin moeten ontdekken. De lokalen in het schoolgebouw zijn nesten: ruimtes met vast gebruik, zoals practicumlokalen en kantoorfuncties. Dit zijn bedachte plekken die volgens de wensen van de leerlingen en docenten zijn vormgegeven. De ruimtes tussen de nesten zijn grotten: plekken met verschillende vormen en inrichting, waar het gebruik onvoorspelbaar is. Deze grotruimtes dagen de leerlingen uit om zelf te bedenken hoe ze, binnen de bestaande vorm, de ruimte flexibel kunnen benutten. Het idee hierachter is dat leerlingen worden gemotiveerd en geactiveerd om hun verstand en creativiteit te gebruiken, in plaats van als 'kuddedier' gedachteloos te volgen wat anderen voor ze hebben bedacht.